

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філософського факультету
Карпенко І. В.

“ 30 ” 06 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Глобальна та світова політика:
парадигми, концепції, аналіз ситуацій**

рівень вищої освіти

магістр

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність C2 «Політологія»

освітня програма «Глобальні студії та світова політика»

вид дисципліни обов'язкова

факультет філософський

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
від 30 червня 2025 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Целуйко Марина Євгенівна, канд. політ. наук, доцент, доцент
кафедри політології філософського факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри політології

Протокол від "27.06.2025 року № 16

Завідувач кафедри політології

 Фісун О. А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником
проектної групи)

«Глобальні студії та світова політика»

назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

—

 Біденко Ю.М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол № 10 від 19 червня 2025 року,

Голова науково-методичної комісії

 Голіков С. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Глобальна та світова політика: парадигми, концепції, аналіз ситуацій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності С2 «Політологія».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – надання магістрантам освітньої програми «Глобальна та світова політика: парадигми, концепції, аналіз ситуацій» знань про глобальну та світову політику.

Предметом вивчення є парадигми, концепції та аналіз конкретних ситуацій у глобальній та світовій політиці, аналіз ролі України в світовій політиці.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – формування у здобувачів освіти наступних загальних та фахових компетенцій:

- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;
- вільне володіння категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки;
- розвинена здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для професійної інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150 (денне відділення).

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
24 год.	
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	
Самостійна робота	
102 год.	

1.6. Перелік компетентностей

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК01).

Здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК02).

Здатність розробляти проекти та управляти ними (ЗК03).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК04).

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК05).

Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК06).

Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми (ЗК07).

Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. (ФК01).

Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів (ФК03).

Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (ФК04).

Спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу (ФК05).

Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (ФК06).

Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні (ФК07).

Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та високоспеціалізованого інструментарію прикладного аналізу (ФК8).

Здатність до системного геостратегічного мислення (ФК9).

Здатність виявляти та аналізувати констеляцію глобальних державних та недержавних гравців (ФК10).

Здатність вести дебати в рамках симуляційних ігор (ФК 11).

Вміння розробляти політичні рішення для наднаціональних органів управління. (ФК12).

1.7. Заплановані результати навчання

Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту (ПРН01).

Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань (ПРН02).

Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології (ПРН03).

Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та ймовірні наслідки політичних рішень (ПРН04).

Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог (ПРН05).

Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів (ПРН06).

Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів (ПРН08).

Професійно виконувати політикоорганізаційні, науково-дослідницькі, експертноаналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці (ПРН11).

Мислити системно та стратегічно у розгляді світової політики (ПРН12).

Виявляти констеляцію глобальних державних та недержавних гравців (ПРН13).

Професійно вести політичні дебати від імені світових гравців (ПРН14).

Професійно розробляти політичні рішення глобального рівня управління (ПРН15).

1.8. Пререквезити

Здобуття загальних та фахових компетентностей за першим рівнем вищої освіти

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Основні напрямки та формати глобальної та світової політики.

Поняття «глобальна політика» та «світова політика», їх відмінність. Наукові теорії, що досліджують глобальну та світову політику. Основні напрямки та формати політики в сучасному світі. Світова / регіональна політика та міжнародні відносини. Вестфальський світ, Віденський конгрес, Ялтинсько-Потсдамський світ. Сучасний стан справ.

Тема 2. Глобальна політика та міжнародні організації.

Міжнародні організації: класифікація та ознаки. Міжурядові та неурядові організації. ООН: історія створення та завдання. Рада Безпеки ООН та миротворча діяльність. Цілі розвитку тисячоліття. Структура Ради Європи, координаційні та допоміжні органи. Європейський суд з прав людини. Організація з безпеки та співробітництва в Європі: місія, структура та процедури прийняття рішень. НАТО: історія створення та завдання. Статус підсиленого партнерства України з НАТО. Історія взаємин України з Європейським Союзом. Європейська політика сусідства та Східне партнерство. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС: політична та економічна частини.

Тема 3. Світ-системний аналіз про сучасну глобальну політику.

Виникнення світ-системи та її еволюція протягом 5 тис. років історії (концепція А.Г. Франка). Переміщення центру економічного домінування з Азії до Західної Європи та Північної Америки. «Центр» і «периферія» в світ-системі. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст.» як основна робота Ф. Броделя. Міні-системи та світ-системи (концепція І. Валлерстайна). Світ-імперії та світ-економіки, їх відмінність. «Держави-гегемони» (Нідерланди, Велика Британія, США) в історії сучасної світ-економіки. Особливості сучасної кризи гегемонії за І. Валлерстайном. «Системні цикли накопичення» за Дж. Аррігі (генуезько-іберійський, голландський, британський, американський). Фази накопичення капіталу (матеріальна та фінансова експансії держави-гегемона). Варіанти розвитку подій по «заклучній кризі» сучасної гегемонії.

Тема 4. Геополітика та безпека в сучасному світі.

Основні геополітичні теорії (концепції А. Мехена, Х. Маккіндера, Н. Спайкмена, Р. Челена, Ф. Ратцеля, К. Хаусхофера, Зб. Бжезінського і т.д.). Вплив геополітики на сучасний світ. «Центри сили» та їх інтереси. Напрямки конфліктів між «центрами сили» в сучасному світі (торговельні, культурні, воєнні і т.д.). Інтеграційні процеси, ініційовані державами – «центрами сили». Місце і роль України в сучасній геополітиці. Загрози безпеці в сучасному світі (тероризм, гібридні війни і т.д.) та

методи протидії їм. Основні воєнно-політичні блоки в сучасному світі (НАТО, ОДКБ, АНЗІУС, Регіональна система оборони, Північноєвропейський оборонний союз і т.д.).

Тема 5. Культурний чинник у сучасній глобальній політиці.

Вплив культурної та цивілізаційної ідентичності на глобальну і світову політику. Культурні та цивілізаційні об'єднання в сучасному світі. Цивілізації в світовій політиці: співпраця чи конфлікт? Україна: цивілізаційно «розколота» країна чи ні?

Тема 6. Україна в глобальній та світовій політиці.

Аналіз ролі України в сучасній глобальній та світовій політиці. Україна в геополітичних проєктах США, ЄС та РФ. Україна як «периферія» капіталістичної світової економіки. Варіанти зміни державою свого становища з «периферії» на «напівпериферію» / «центр» (дослідження китайського, сингапурського, німецького, японського, південнокорейського, чилійського, турецького та центрально-європейського «кейсів»). Окреслення варіантів для України, оцінка їх вірогідності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усьо го	у тому числі					Ус ьог о	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	л		п	ла б	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Основні напрямки та формати глобальної та світової політики	25	4	4			17						
Тема 2. Глобальна політика та міжнародні організації	25	4	4			17						
Тема 3. Світ-системний аналіз про сучасну глобальну політику	25	4	4			17						
Тема 4. Геополітика та безпека в сучасному світі	25	4	4			17						
Тема 5. Культурний чинник у сучасній глобальній політиці	25	4	4			17						
Тема 6. Україна в глобальній та світовій політиці	25	4	4			17						
Усього годин	150	24	24			102						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні напрямки та формати глобальної та світової політики	4
2	Глобальна політика та міжнародні організації	4
3	Світ-системний аналіз про сучасну глобальну політику	4
4	Геополітика та безпека в сучасному світі	4
5	Культурний чинник у сучасній глобальній політиці	4
6	Україна в глобальній та світовій політиці	4
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні напрямки та формати глобальної та світової політики. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; розрізнати наукові теорії, що досліджують глобальну та світову політику.	17
2	Тема 2. Глобальна політика та міжнародні організації. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити конкретні приклади міжнародних організацій в глобальній політиці.	17
3	Тема 3. Світ-системний аналіз про сучасну глобальну політику. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; виокремити основні тенденції глобальної політики згідно світ-системному аналізу.	17
4	Тема 4. Геополітика та безпека в сучасному світі. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; бути готовими аналізувати та порівнювати різні геополітичні теорії.	17
5	Тема 5. Культурний чинник у сучасній глобальній політиці. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; відповісти на запитання «Розколота країна чи ні?», аргументувати свою відповідь.	17
6	Тема 6. Україна в глобальній та світовій політиці. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; підготувати есе на тему «Україна в глобальній та світовій політиці».	17
	Разом	102

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Методи навчання спрямовані на досягнення освітніх цілей та кореспондують із ПНР та компетенціями:

- знайомство з науковими теоріями;
- підготовка доповідей;
- дискусії з проблемних питань на практичних (семінарських) заняттях;
- написання есе на задану актуальну тему.

Основними методами навчання є лекційні та семінарські заняття за темами дисципліни. Викладення лекційного матеріалу здійснюється із використанням медіапрезентацій. Під час проведення семінарських занять використовуються такі методи та технології викладання, як виступи студентів з доповідями за темою семінару, вивчення прикладів (case-study), презентація студентами інфографіки, групові дискусії за ключовими питаннями.

Під час самостійної роботи студенти знайомляться з науковими працями, присвяченими проблематиці глобальної та світової політики, написання есе, створення мультимедійних презентацій та інфографіки, а також написання курсової роботи за обраною студентом темою, написання контрольної роботи.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються поточний та підсумковий семестровий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у письмовій формі у вигляді семестрового екзамену (за чотирирівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен у формі відповіді на відкриті питання дистанційно на платформі Zoom.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Екзаменаційна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	к/р	курсо ва р.	Разом		
5	5	5	5	5	5	10	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі виступів здобувачів, написання есе або тестового контролю із заздалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача) до 5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал.
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на

	які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Максимальна сума балів за **екзаменаційну роботу** складає **40 балів**.

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання. Обґрунтування неточні і не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, відповідь або неправильна, або він не розуміє суті питання. Не ознайомлений з джерелами, не може робити висновків.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100 балів**.

Шкала оцінювання (чотирирівнева)

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирирівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник, за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 376 с.
2. Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості / Зб. матеріалів науково-практ. конф. Київ, 26-27.03.2018 р. 677 с.
3. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій. Львів, 2015.
4. Капітоненко М. Міжнародні конфлікти. К.: Либідь, 2017. 352 с.
5. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика. Київ: ФАДА, ЛТД, 2015. 224 с.
6. Козак Ю., Ковалевський В., Логвинова Н. Міжнародні організації. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 344 с.
7. Крушинський, В. Манжола В., Андрущенко С., Галака С., Бордиловська О. Міжнародні відносини та світова політика. Підручник. Київ: Знання. 2014. 662 с.

8. Лісовський П.М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : Навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.
9. Міжнародні організації : навчальний посібник. Укладачі: Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. на доп. Харків. : ХДУХТ, 2018. 235 с.
10. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Під ред. В.С. Бакірова. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2005. 592 с.
11. Стройко Т.В. Міжнародні організації: Навч. Посібник. К.: Кондор-Вид-во, 2018. 250 с.
11. Фісун О.А. Неформальні інститути та неопатримоніальна демократія в Україні // Агора. 2016. Вип. 17. С.9-13.
12. Фісун О.А. Цикли гегемонії, нова картографія постсучасного світу і глобалізація: пошук стратегії для України // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Питання політології». 2003. № 592. С. 69–86.

Допоміжна література:

1. Аджемоглу, Д. Робінсон. Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства і бідності. Київ: Наш формат. 2016. – 440 с.
2. Фергюсон Н. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки. Київ: Наш формат. 2020. 144 с.
3. Boot M. America's Destiny In to Police the Word // Financial Times. 2003. Feb., 17. P. 23–29.
4. Boot M. The Savage Wars of Peace: Small Wars and the Rise of American Power. New York : Basic Books, 2002. – 285 p.
5. Frank A. G. The underdevelopment of development // The underdevelopment of development : articles. London : Sage, 1996. P. 17–55.
6. Ferguson N. Colossus: The Price of America's Empire. – Denton : Univ. of North Texas Press, 2004. 248 p.
7. Ferguson N. Empire: The Rise and Demise of British World Order and the Lessons for Global Power. New York : Basic Books, 2002. – 392 p.
8. Kagan R. Of Paradise and Power: America and the New World Order. New York : Alfred A. Knopf, 2003. – 104 p.
9. Modelski G. Leading Sector and World Powers: The Coevolution of Global Politics and Economics. Columbia : University of South Carolina Press, 1996. 263 p.
10. Modelski G. Long Cycles in World Politics. London : Macmillan, 1987. 244 p.
11. Tilly C. How Empires End // After Empire: Multiethnic Societies and Nation-Building. The Soviet Union and Russia, Ottoman and Habsburg Empires : articles. New York, London : Boulder, 1997. – P. 3–47.
12. Wallerstein I. The Essential Wallerstein. – New York : The New Press, 2000. – 496 p.
30. Wallerstein I. The inter-state structure of the modern world-system // International theory: positivism and beyond : articles. – Cambridge: Cambridge University Press, 1996. – P. 87–107.
13. Wallerstein I. The Modern World-System. Vol. I–III. – San-Diego : Academic Press, 1974–1989 – Collins, 1993. 456 p.
14. Youngs R., Panchulidze E. Global Democracy and COVID-19: Upgrading International Support. European Endowment for Democracy, July, 2020. URL: https://carnegieendowment.org/files/Global_democracy_covid-19_report_FINAL_WEB.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Офіційні сайти державних органів влади в Україні:

- <http://www.president.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Президента України
- <http://rada.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Верховної Ради України
- <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал
- <http://www.mfa.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Міністерства закордонних справ України

Офіційні сайти міжнародних організацій та об'єднань:

Представництво Організації Об'єднаних Націй в Україні www.un.org.ua/
Рада Безпеки ООН: <https://main.un.org/securitycouncil/en>
Фонд ООН з народонаселення <http://www.unfpa.org/>
Офіс Ради Європи в Україні: <http://www.coe.kiev.ua/>
Бюро демократичних інститутів і прав людини (БДПІЛ): <http://www.osce.org/odihr>
Координатор проектів ОБСЄ в Україні: <http://www.osce.org/ukraine>
Організація Північноатлантичного Договору <https://www.nato.int/cps/uk/natohq/index.htm>
Представництво Європейського Союзу в Україні: <http://www.delukr.ec.europa.eu/>
Сайт Європейської політики сусідства ЄС: http://ec.europa.eu/world/enp/index_en.htm
Постійне представництво Європейського інвестиційного банку в Україні www.mka.org.ua/
Європейський банк реконструкції та розвитку www.ebrd.com/pages/country/ukraine.shtml
Світова організація торгівлі: <http://www.wto.org>
Міжнародний валютний фонд www.imf.org
Світовий банк, представництво в Україні www.worldbank.org/uk/country/ukraine/

Інші інформаційні ресурси в Інтернет

Науково-методичні видання кафедри політології:

http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/staff_pol/navchannja/pol_metodichka.html

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Політологія»

<http://periodicals.karazin.ua/politology>

Примітка. Перелік інформаційних ресурсів не є вичерпним. При використанні матеріалів з цих джерел або інших джерел посилання на них є для студентів обов'язковим.